

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ

Стаття присвячена питанню використання інформаційних технологій у процесі навчання англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей. Автор розкриває сутність та важливість інформаційних технологій та демонструє їх застосування на практиці.

Ключові слова: інформація, інформаційні технології, інтернет-ресурси, комп'ютеризація, комп'ютерні технології.

Статья посвящена проблеме использования информационных технологий в процессе изучения английского языка студентами нефилологических специальностей. Автор раскрывает суть и важность информационных технологий, и демонстрирует их применение на практике.

Ключевые слова: информация, информационные технологии, интернет-ресурсы, компьютеризация, компьютерные технологии.

The article deals with the problem of the applying information technologies in the process of teaching English. The author reveals the essence and importance of information technologies, and demonstrates their usage in practice.

Key words: information, information technologies, Internet-resources, computerization, computer technologies.

Останнім часом у системі вітчизняної освіти відбуваються реформаційні процеси, спрямовані на досягнення високого рівня володіння іноземними мовами та формування професійних навичок майбутніх фахівців. Одним із шляхів підвищення якості навчання і виховання, зазначеним у Концепції Державної програми розвитку освіти є впровадження новітніх педагогічних та інформаційних технологій [6].

У методиці викладання іноземних мов проблема впровадження інформаційних технологій розробляється з початку 80-х років ХХ століття. Дослідженням цього явища займалися такі вчені та науковці, як М. Анісімова (досліджувала застосування інформаційних технологій у банківському бізнесі), В. Глушков (досліджував нейромережевий метод), А. Єршов (досліджував метод віртуальних файлів), М. Жалдак (досліджував методику навчання візуальному програмуванню у педагогічних вузах), В. Лавринєць (впровадження комп'ютерних технологій), Є. Машбиць (психолого-педагогічні проблеми комп'ютеризації навчання), О. Пехота (дослідження методики викладання іноземних мов взагалі), І. Підласий (здобуття освіти в мережах), Є. Полат (теорія та практика дистанційного навчання), І. Синельник (метод занурення і підсвідомого програмування) та інші. Питання застосування інформаційних технологій на заняттях з англійської мови у

вищих навчальних закладах освіти є важливим, оскільки ми живемо у світі сучасних технологій і маємо розвивати у собі навички оволодіння цими технологіями, щоб залучати майбутніх фахівців до використання інноваційних технологій нашого світу.

У педагогічній практиці під інформаційними технологіями розуміють «методологію і технологію навчально-виховного процесу з використанням новітніх електронних засобів навчання й у першу чергу ЕОМ» [9]. Новітні технології навчання, зокрема, комп'ютерні технології, Internet-ресурси, мультимедійні, не дуже активно використовуються викладачами вищих навчальних закладів, оскільки це потребує певних зусиль, щоб доречно запровадити ці технології і щоб студенти отримували не лише знання від застосування цих засобів, але й задоволення від виконаної роботи.

Інформаційні технології, ІТ, інформаційно-комунікаційні технології (*Information and Communication Technologies, ICT*) – це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів [10].

Інформаційна технологія – це сукупність методів, виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує виконання інформаційних процесів з метою підви-

щення їхньої надійності та оперативності і зниження трудомісткості ходу використання інформаційного ресурсу [10].

На думку Е. С. Полат завдання викладача полягає в тім, щоб створити умови практичного оволодіння мовою для кожного студента, вибрати такі методи навчання, що дозволили б кожному учаснику навчального процесу виявити свою активність, свою творчість. Задача викладача – активізувати пізнавальну діяльність студента у процесі навчання іноземним мовам. Сучасні педагогічні технології такі, як навчання у співробітництві, робота у парах, проектна методика, групова робота, використання нових інформаційних технологій, інтернет-ресурсів допомагають реалізувати особисто-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей учасників навчального процесу, їхнього рівня навченості, схильностей тощо [11].

Змістовна основа масової комп'ютеризації в освіті, безумовно, пов'язана з тим, що сучасний комп'ютер являє собою ефективний засіб оптимізації умов розумової праці взагалі, у будь-якому його прояві. Р. Вільямс і К. Маклі у статті «Комп'ютери в школі» зазначають: «Є одна особливість комп'ютера, що розкривається при використанні його як пристрою для навчання інших, і як помічника в придбанні знань, це його бездушність. Машина може «дружелюбно» спілкуватися з користувачем і в якісь моменти «підтримувати» його, однак вона ніколи не виявить ознак дратівливості і не дасть відчуття, що їй стало нудно. У цьому змісті застосування комп'ютерів є, можливо, найбільш корисним при індивідуалізації визначених аспектів викладання» [2].

Форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами та інформаційними технологіями на заняттях іноземної мови включають:

- вивчення лексики та словосполучень;
- відпрацювання вимови;
- навчання діалогічної і монологічної мови;
- навчання листуванню;
- відпрацювання граматичних структур;
- обробка та пошук інформації;
- розробка сайтів;
- оформлення презентацій.

На заняттях англійської мови за допомогою комп'ютера та інформаційних технологій можна вирішувати цілий ряд дидактичних задач: формувати навички й уміння читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; удосконалити уміння письмової мови студентів; збагачувати та розширяти словниковий запас студентів; формувати у студентів стійку мотивацію до вивчення англійської мови, а також розвивати професійні навички студентів [8, с. 38].

Інтернет-ресурси користуються величезною популярністю, оскільки вони стали незамінними інформаційними провідниками, завдяки яким люди розширюють свій горизонт знань. За допомогою цих ресурсів інформаційні джерела стали не лише доступними для всіх бажаючих отримати необхідну інформацію, вони також стали засобом взаємного

обміну думками та ідеями, що становить надзвичайну цінність для суспільства. Важливим фактором застосування інтернет-ресурсів є усвідомлення користі, яку вони приносять не лише суспільству, але і кожній особистості. Коли студент, чи будь-який інший учасник навчального процесу, отримує завдання, він має себе проявити в тій чи іншій мірі, висвітлюючи свою творчість та свій потенціал.

Основна мета впровадження сучасних технологій навчання – сприяти не тільки ефективному опануванню навчального матеріалу й виробленню системи знань, а й умінню застосувати набуте у подальшій професійній діяльності, створити умови для активної самореалізації особистості як викладача, так і студента. Інформаційні технології є своєрідною ланкою у процесі співробітництва між викладачем та студентами.

Сучасне суспільство розвивається на основі інформаційних технологій. Отже, сучасний період розвитку цивілізованого суспільства характеризує процес інформатизації.

Інформатизація суспільства – це глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності у сфері суспільного виробництва є збір, нагромадження, продукування, обробка, збереження, передача і використання інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної й обчислювальної техніки, а також на базі різноманітних засобів інформаційного обміну [5]. Інформатизація суспільства забезпечує:

- активне використання постійного інтелектуального потенціалу суспільства, що розширюється, сконцентрованого в друкованому фонді, і науковому, виробничому й іншому видах діяльності його членів.
- інтеграцію інформаційних технологій з наукового, виробничого, ініціюючого розвитку усіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності;
- високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь-якого члена суспільства до джерел достовірної інформації, візуалізацію інформації [7].

Застосування відкритих інформаційних систем, розрахованих на використання всього масиву інформації, доступної в даний момент суспільству у визначеній його сфері, дозволяє удосконалити механізми керування суспільним пристроєм, сприяє гуманізації і демократизації суспільства, підвищує рівень добробуту його членів. Процеси, що відбуваються у зв'язку з інформатизацією суспільства, сприяють не тільки прискоренню науково-технічного прогресу, інтелектуалізації усіх видів людської діяльності, але і створенню якісно нового інформаційного середовища соціуму, що забезпечує розвиток творчого потенціалу індивіда [5].

Одним із пріоритетних напрямків процесу інформатизації сучасного суспільства є інформатизація освіти – впровадження засобів нових інформаційних технологій у систему освіти. Це уможливить:

- удосконалювання механізмів керування системою освіти на основі використання автоматизованих банків даних науково-педагогічної інформації,

інформаційно-методичних матеріалів, а також комунікаційних мереж;

- удосконалювання методології і стратегії добору змісту, методів і організаційних форм навчання, що відповідають задачам розвитку особистості того, кого навчають, у сучасних умовах інформатизації суспільства;

- створення методичних систем навчання, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу того, кого навчають, на формування умінь самостійно здобувати знання, здійснювати інформаційно-навчальну, експериментально-дослідницьку діяльність, різноманітні види самостійної діяльності по обробці інформації;

- створення і використання комп'ютерних тестуючих, діагностуючих, контролюючих і оцінючих систем [7].

Інтенсивний розвиток процесу інформатизації освіти спричиняє розширення сфери застосування сучасних інформаційних технологій. В даний час можна вже цілком виразно виділити успішно й активно розвиваючі напрямки використання сучасних інформаційних технологій в освіті:

- реалізація можливостей програмних засобів навчального призначення (проблемно-орієнтованих, об'єктно-орієнтованих, предметно-орієнтованих) як засіб навчання, об'єкта вивчення, засобу керування, засобу комунікації, засобу обробки інформації;

- інтеграція можливостей сенсорики, засобів для реєстрації і виміру деяких фізичних величин, пристроїв, що забезпечують введення і висновок аналогових і дискретних сигналів для зв'язку з комплектом устаткування, що сполучається з комп'ютером, і навчального, демонстраційного устаткування при створенні апаратно-програмних комплексів [5].

Інформаційні технології дозволяють поєднувати різні види інформації (слайди, тексти, мальована графіка, музика, уривки з фільмів, малюнки, реалістичні зображення, що рухаються зображення, звук, відео) і реалізовувати при цьому інтерактивний діалог користувача із системою. Використання відео-комп'ютерних систем і систем мультимедіа забезпечує реалізацію інтенсивних форм і методів навчання, організацію самостійної навчальної діяльності, сприяє підвищенню мотивації навчання за рахунок можливості використання сучасних засобів навчання. Окрім того, інформаційні технології поживляють емоційний та психологічний стан учасників навчального процесу під час занять англійської мови.

- Реалізація можливостей систем штучного інтелекту при розробці так званих інтелектуальних навчальних систем (Intelligent Tutoring Systems) типу експертних систем, баз даних, баз знань, орієнтованих на деяку предметну область.

- Використання можливостей систем штучного інтелекту створює вагомі передумови для організації процесу самонавчання; формує уміння самостійної реалізації; сприяє інтелектуалізації навчальної діяльності; ініціює розвиток аналітико-синтетичних видів

мислення, формування елементів теоретичного мислення. Усе це є основою інтенсифікації процесів розвитку особистості того, кого навчають [12].

Використання засобів телекомунікацій, що реалізують інформаційний обмін на рівні спілкування через комп'ютерні мережі (локальні чи глобальні), обмін текстовою, графічною інформацією у виді запитів користувача й одержання відповідей з центрального інформаційного банку даних.

Як показує вітчизняний і закордонний досвід застосування сучасних інформаційних технологій дозволяє забезпечити:

- надання тому, кого навчають, інструменту дослідження, конструювання, фільтрації, обробки, формалізації знань про предметний світ і разом з тим активного компонента предметного світу [3];

- професійний розвиток людини, застосовуючи розробки сучасного світу у поєднанні з конкретними навичками людини;

- озброєння того, кого навчають, стратегією засвоєння навчального матеріалу за рахунок реалізації можливостей систем штучного інтелекту;

- розширення сфери самостійної діяльності тих, кого навчають, за рахунок можливості організації різноманітних видів навчальної діяльності (експериментально-дослідницька, учбово-ігрова, інформаційно-навчальна діяльність, а також діяльність по обробці інформації, зокрема й аудіовізуальної), у тому числі індивідуальної, на кожному робочому місці, груповий, колективної [3];

- інтерактивну діяльність студентів із комп'ютером та між іншими студентами;

- розширення діапазону сприйняття інформації та забезпечити доступність широкого спектра інформаційних джерел;

- індивідуалізацію і диференціацію процесу навчання за рахунок реалізації можливостей інтерактивного діалогу, самостійного вибору режиму навчальної діяльності й організаційних форм навчання прийнятних для кожного окремого студента;

- формування інформаційної культури, компоненти культури індивіда, члена інформаційного суспільства, за рахунок здійснення інформаційно-навчальної діяльності;

- підвищення мотивацію та зацікавленість вивчення іноземної мови учасників навчального процесу у зв'язку з використанням інформаційних технологій та засобів візуалізації.

Наведемо декілька прикладів завдань, які були розроблені на основі інформаційних технологій. Майже кожна група, незалежно від спеціальності вивчає тему «Політичне життя», тобто ці завдання можна використовувати для студентів як філологів, так і нефілологічних спеціальностей. Рекомендується виконувати ці завдання у групах. Кожній групі потрібно по одному ноутбуку та доступ до інтернету. Група може складатися з трьох або чотирьох осіб.

Завдання 1

Назвіть імена всіх відомих вам політиків. Оберіть одного відомого політичного діяча, про якого ви

хотіли би дізнатися більше. Обговоріть ті факти, які ви знаєте про цю людину, потім скористайтеся інтернет-ресурсами:

[http://www.imdb.com/name/;](http://www.imdb.com/name/)

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/>

COLDthatcher.htm;

http://www.mnsu.edu/emuseum/information/biography/abcde/churchill_william.html.
та розширте ту інформацію, якою ви володієте. Скористайтеся, наданою вам таблицею, можна додатково вписати декілька пунктів. Якщо буде можливо, знайдіть в інтернеті промову цього політика.

Таблиця 1

Відомості про політичних діячів

Name			
Age			
Birthday			
Family Position			
The main characteristics			
Contributions			
Belongings to the Party			
Political Failures			
Aims			

Після завершення цієї роботи, зробіть PowerPoint презентацію та представте ту особу, яку ви обрали, не оголошуючи імені вашого політика, решта інших груп мають здогадатися, беручи до уваги факти про тих політиків, про яких було зроблено цю презентацію.

Завдання 2

Уважно прослухайте інші презентації про політичних осіб, та заповніть прослухану інформацію у таблицю (по завершенню, кожна група демонструє таблицю з інформацією про всіх політичних діячів). Скажіть, яким з вищезгаданих політиків, хотіли би бути саме ви, обґрунтуйте вашу відповідь.

Група, яка більш успішно заповнила таблицю, отримує найвищий бал.

Отже, по завершенню студенти отримують інформацію ще і про інших політичних діячів, хоча кожна група готувала інформацію лише про одного урядовця. Тим самим вони збагачують свої знання. Окрім того, студенти закріпили лексику з вищезгаданої теми, оволоділи навичками оформлення та представлення презентації.

Основною метою навчання більшості вузів є досягнення студентами такого рівня знань, який був би достатнім, щоб задовольнити як професійні, так і суспільні потреби людей. Інформаційні технології стали незамінним засобом для ефективного досягнення цієї мети. Сучасна тенденція професійного розвитку всіх фахівців бере за основу саме інфор-

маційні технології, які допомагають вирішувати ряд проблем, з якими стикається людство. Оскільки людина змушена повсякденно вживати сучасні інформаційні технології для вирішення побутових проблем, то професійна сфера, в якій ругується будь-яка людина не становить винятку, і індивід повинен переносити своє володіння інноваційними технологіями у суспільну ланку, щоб досягати найкращих результатів у своїй діяльності.

Більшість студентів розуміють важливість використання інформаційних технологій та охоче застосовують їх, як у повсякденному житті, так і для досягнення професійних перемог. Інформаційні технології поліпшують наше життя, надаючи можливість отримати інформацію не виходячи із дому. Для професійного розвитку необхідне лише бажання людини та прагнення розвивати вже ті професійні навички, які людина відкрила у своїй особистості. Людина, яка прагне реалізуватися у сучасному світі має пристосовуватися та адаптуватися до інноваційних технологій, які стануть невід’ємним інструментом для досягнення поставленої мети. Адже, професіоналізм людини залежить не лише від здобутих нею знань з фахового предмета, суттєву роль грає і готовність особи застосовувати у своїй діяльності інноваційні технології сучасного світу. Лише та людина, яка спроможна поєднувати професіоналізм та мобільність може досягнути жаданого успіху у житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алтуф'єва А. А. Деякі основні проблеми створення загальної мови спілкування в системі Інтернет [Електронний ресурс] / А. А. Алтуф'єва. – Режим доступу : <http://linguact.hyperlink.ru/articles/altufjeva.html>.
2. Вільямс Р. Маклін К. Комп'ютери в школі. Пер с англ. / Под ред. В. В. Рубцова. – М. : Прогресс, 1988. – 336 с.
3. Владимірова Л. П. Нові інформаційні технології в навчанні іноземним мовам [Електронний ресурс] / Л. П. Владимірова. – Режим доступу : <http://virtlab.ioso.ru/method.htm>.
4. Глушков В. М. Основы безбумажной информатики / В. М. Глушков. – М. : Наука, 1987. – 552 с.
5. Карамышева Т. В. Интернет как средство обучения иноязычной письменной речи [Електронний ресурс] / Т. В. Карамышева. – Режим доступу : <http://linguact.hyperlink.ru/articles/karamysheva.html>.
6. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки // Вища школа. – 2006. – № 3. – С. 114–119.
7. Машбиц Е. И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения / Е. И. Машбиц. – М. : Педагогика, 1988. – 192 с.
8. Мацьоха О. М. Інтернет-ресурси загальноосвітніх закладів / О. М. Мацьоха // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2003. – № 3. – С. 37–39.
9. Освітні технології : [навч.-метод. посіб.] / О. М. Пехота, А. З. Кікпенко, О. М. Любарська та ін. ; [за ред. О. М. Пехоти]. – К. : АСК, 2004. – 256 с.

10. Перехід до інформаційного суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/9175.
11. Полат Е. С. «Інтернет на уроках іноземної мови» / Е. С. Полат // «Іноземні мови в школі». – 2001. – № 2.
12. INSET training materials for teachers of Modern Foreign Languages, Basic ICT training tasks & Multimedia training tasks by Graham Davies [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.camsoftpartners.co.uk/lspinset.htm> Updated 4 April 2006.
13. Internet Options in the Classroom by Lewis Johnson [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.clta.net/lessons/class.html>.
14. The Internet and the Language Classroom – a practical guide for teachers by Gavin Dudeney // Cambridge University Press. – 2000.

Рецензенти: Гришкова Р. О., д.пед.н., професор;
Клименюк Н. В., к.пед.н., доцент.

© Козакевич О. О., 2011

Стаття надійшла до редколегії 14.03.2011 р.